

Samling af Afgørelser

Sag T-527/14

Paul Rosenich
mod

Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret

»Det indre marked – afgørelse fra EUIPO om afslag på en ansøgning om opførelse på listen over godkendte mødeberettigede – betingelse om, at der findes et forretningssted i Unionen – artikel 93, stk. 2, litra b), i forordning (EF) nr. 207/2009 – fri udveksling af tjenesteydelser – EØS-aftalens artikel 36 – overensstemmende fortolkning

Sammendrag – Rettens dom (Femte Afdeling) af 13. juli 2017

1. *Internationale aftaler – aftaler indgået af Unionen – forrang for afledte EU-retsakter – forpligtelse til at fortolke de afledte EU-retsakter i lyset af internationale aftaler – direkte virkning – betingelser*

(Art. 216, stk. 2, TEUF; EØS-aftalen)

2. *Internationale aftaler – aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde – fri udveksling af tjenesteydelser – restriktioner – forbud – Retlig rækkevidde, der er identisk med EU-bestemmelsernes rækkevidde – ensartet fortolkning – grænser*

(Art. 56 TEUF; EØS-aftalen, præambel, femte afsnit, og art. 36, stk.1)

3. *Internationale aftaler – aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde – fri udveksling af tjenesteydelser – restriktioner – forbud – direkte virkning*

(Art. 56 TEUF; EØS-aftalen, art. 36, stk. 1)

4. *Internationale aftaler – aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde – fri udveksling af tjenesteydelser – restriktioner – forbud – betingelse vedrørende et forretningssted i Unionen for en mødeberettiget godkendt af Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret – ikke tilladt – berettigelse – foreligger ikke*

[art. 56 TEUF; EØS-aftalen, art. 36, stk. 1; Rådets forordning nr. 207/2009, art. 93, stk. 2, litra b); Rådets forordning 2015/2424]

5. *EU-varemærker – klagesag – søgsmål ved Unionens retsinstanser – Rettens adgang til at omgøre den anfægtede afgørelse – grænser*

(Rådets forordning nr. 207/2009, art. 65, stk. 3)

1. Det fremgår af artikel 216, stk. 2, TEUF, at de internationale aftaler, som Unionen indgår, er bindende for EU-institutionerne og medlemsstaterne.

Det fremgår af fast retspraksis, at bestemmelserne i sådanne aftaler fra deres ikrafttræden udgør en integrerende del af Unionens retsorden.

I denne henseende har Domstolen allerede præciseret, at den omstændighed, at de internationale aftaler, som Unionen har indgået, har forrang for den afledte EU-ret, betyder, at den afledte EU-ret så vidt muligt skal fortolkes i overensstemmelse med disse aftaler.

Det fremgår ligeledes af fast retspraksis, at bestemmelserne i en sådan aftale kan have direkte virkning, hvis de er ubetingede og tilstrækkeligt præcise. For at Unionens retsinstanser kan foretage undersøgelsen af en EU-retsakts hævdede uforenelighed med bestemmelserne i en sådan aftale, er det imidlertid desuden nødvendigt, at aftalens art og opbygning ikke er til hinder herfor.

(jf. præmis 52-55)

2. Hvad angår aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS-aftalen) udgør dennes bestemmelser, herunder for så vidt angår Lichtenstein, en integrerende del af Unionens retsorden.

I overensstemmelse med femte afsnit i præamblen tilsigter EØS-aftalen navnlig at opnå den videst mulige gennemførelse af den frie bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital inden for hele EØS, således at det indre marked, der består på Unionens område, kan blive udstrakt til EFTA-staterne.

I denne henseende bemærkes, at de regler, der gælder i forholdet mellem de kontraherende parter på de af EØS-aftalen omfattede områder, indholdsmæssigt i det væsentlige svarer til de tilsvarende bestemmelser i EUF-traktaten og de retsakter, der er udstedt i medfør heraf.

I dette perspektiv har flere af bestemmelserne i EØS-aftalen til formål at sikre en så ensartet fortolkning som muligt af denne inden for hele EØS. Det tilkommer inden for disse rammer Unionens retsinstanser at sørge for, at de bestemmelser i EØS-aftalen, der i det væsentlige er identiske med bestemmelserne i EUF-traktaten, fortolkes ensartet i Unionens retsorden.

Det er allerede blevet fastslået, at de regler, der forbyder restriktioner for udveksling af tjenesteydelser i EØS-aftalens artikel 36, stk. 1, har samme juridiske rækkevidde som de regler, artikel 56 TEUF fastsætter. De i EØS-aftalen fastsatte regler, såvel som de regler, der er fastsat i EUF-traktaten, skal således gøres til genstand for en ensartet fortolkning på det berørte område.

Den EU-retspraksis, som vedrører restriktioner for den frie bevægelighed inden for Unionen, kan ikke overføres uindskrænket til de friheder, der er sikret ved EØS-aftalen, eftersom udøvelsen af disse friheder indgår i en anden retlig sammenhæng.

(jf. præmis 56-59, 61 og 62)

3. Artikel 56 TEUF, der ligesom artikel 36, stk. 1, i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS-aftalen) fastslår den frie udveksling af tjenesteydelser, er tilstrækkeligt præcis og ubetinget til, at den har direkte virkning. Hvad angår EØS-aftalens art og opbygning har hverken appelkammeret eller Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret fremført argumenter, der kan godtgøre, at denne ikke skulle kunne påberåbes direkte af borgerne. Tværtimod følger denne mulighed af ottende afsnit i præamblen til EØS-aftalen, der fremhæver betydningen af den rolle, som borgerne har i EØS ved udøvelse af rettigheder, som denne aftale tillægger dem, og ved det retlige forsvar af disse rettigheder. Det skal i øvrigt bemærkes, at Domstolen allerede har kontrolleret foreneligheden af en EU-retsakt, henset til EØS-aftalen.

(jf. præmis 65)

4. Artikel 56 TEUF kræver ikke blot afskaffelse af enhver form for forskelsbehandling til skade for en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat på grund af dennes nationalitet, men også ophævelse af enhver restriktion, selv om denne restriktion gælder uden forskel for indenlandske tjenesteydere og tjenesteydere fra andre medlemsstater, der kan forbyde, hindre eller indebære større ulemper for den virksomhed, som udøves af en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat, hvor denne lovligt præsterer tilsvarende tjenesteydelser.

Det fremgår af Domstolens praksis, at kravet om, at en patentagent, der er mødeberettiget ved en anden medlemsstats patentkontor, og som ønsker at levere tjenesteydelser, skal have forretningssted i værtsmedlemsstaten eller vælge en adresse dér, udgør en restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser.

Den betingelse om et fast forretningssted i Unionen for en godkendt mødeberettiget, der er fastsat i artikel 93, stk. 2, litra b), i forordning nr. 207/2009 om EU-varemærker udgør således en restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).

Nationale foranstaltninger, der kan hæmme udøvelsen af de ved EUF-traktaten sikrede grundlæggende friheder eller gøre udøvelsen heraf mindre tiltrækkende anses ikke desto mindre for at være forenelig med denne, hvis de opfylder fire betingelser, nemlig, at de skal anvendes uden forskelsbehandling, de skal være begrundet i tvingende samfundsmæssige hensyn, de skal være egnede til at sikre virkeliggørelsen af det formål, de forfølger, og de må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet.

Selv om det er rigtigt, at en overensstemmende fortolkning af tekster i den afledte EU-ret ikke kan tjene som grundlag for en fortolkning contra legem af disse tekster, er dette ikke tilfældet for så vidt angår betingelsen om et forretningssted i Unionen for en godkendt mødeberettiget.

Det fremgår nemlig hverken af forordning nr. 207/2009 i den affattelse, der fandt anvendelse, før forordning 2015/2424 om ændring af forordning nr. 207/2009 trådte i kraft, eller af de faktiske eller retlige elementer, som Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret har fremført, at det var EU-lovgivers særlige vilje at udelukke de personer, som havde deres forretningssted i en stat i Den Europæiske Frihandelssammenslutning, der tilhører EØS, såsom Liechtenstein, fra adgangen til listen over mødeberettigede.

EU-lovgivers hensigt var snarere at sikre en vis kvalitet og en vis troværdighed i kommunikationerne mellem kontoret og de berørte parter. Et sådant formål kræver imidlertid ikke nødvendigvis, at den berørte har forretningssted på Unionens område.

Denne fortolkning underbygges af forordning 2015/2424, hvorved henvisningerne til Unionens område er blevet erstattet med henvisninger til EØS-området for så vidt angår bl.a. betingelserne for opførelse på listen over godkendte mødeberettigede i artikel 93 i forordning nr. 207/2009. Selv om der er tale om en ændring, der har et betydelig praktisk indhold, fremgår det på ingen måde, at den følger af en ændret politisk vilje i relation til EFTA-stater, der tilhører EØS. For det første fremgår denne ændring nemlig ikke af Kommissionens lovforslag COM(2013) 161 final af 27. marts 2013, og den er først blevet introduceret senere i lovgivningsprocessen. For det andet har lovgiver på ingen måde redegjort klart for sin tilgang i præamblen til forordning 2015/2424. Denne ændring skal således anses for at være en teknisk tilpasning, der ikke har andet formål end at tilpasse den afledte EU-ret til de forpligtelser, der følger af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

(jf. præmis 66-69 og 83-86)

5. Den beføjelse til at omgøre en afgørelse, som er tillagt Retten i medfør af artikel 65, stk. 3, i forordning nr. 207/2009 om EU-varemærker, bevirker ikke, at denne tillægges en beføjelse til at foretage en bedømmelse, som appelkammeret endnu ikke har taget stilling til. Udøvelsen af beføjelsen til at omgøre en afgørelse bør således principielt begrænses til tilfælde, hvor Retten efter at have prøvet appelkammerets vurdering er i stand til på baggrund af de faktiske og retlige omstændigheder, der er fastslået, at fastlægge den afgørelse, som appelkammeret var forpligtet til at træffe.

(jf. præmis 89)